

Ystad kommun
kommunen@ystad.se

2022-09-23
1 (20)
Dnr-SI 2021:7745

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Sövestads skola i Ystads kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Sövestads skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Sövestads skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla uppföljningen av verksamheten i syfte att skapa en god grund för utveckling av undervisningen.
- Rektorn behöver leda och organisera det pedagogiska arbetet med ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med skolans personal utveckla gemensamma strategier och förhållningssätt i arbetet med att skapa trygghet och studiero på skolan.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera eventuella skillnader och avvikelser i omdömen och betyg för att säkerställa likvärdig betygssättning.
- Rektorn behöver ge lärarna ytterligare förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg genom regelbunden sambedömning med kollegor.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 23 mars 2023 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2021:7745) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) (tillämplig från och med 1 juli 2022), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar. Tidigare Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11).

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorns uppföljning och analys av verksamheten är begränsad. Granskningen visar vidare att det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete och att skolenheten saknar en tydlig organisation med förutsättningar för samverkan och gemensamma förhållningssätt för lärare och personal under ledning av rektorn. Skolinspektionen ser ett utvecklingsbehov inom samtliga granskade områden men bedömer att det som i första hand bör prioriteras är rektorns uppföljning och analys samt ledning och organisation.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorns uppföljning och analys av verksamheten är begränsad. Rektorn, som påbörjade anställningen under vårterminen, har till viss del kännedom om nuläget i verksamheten och såväl rektorn som elevhälsan berättar att kunskapsresultat, värdegrundsarbete och undervisning följs upp på elevhälsomöten, klasskonferenser och även genom individuella elevärenden. Samtidigt framgår av intervjuer med rektorn och lärare att rektorns kännedom om verksamheten är begränsad, bland annat därför att rektorn i liten utsträckning har varit på plats på skolan. I inskickad dokumentation beskrivs de rutiner för uppföljning av kunskapsresultat och värdegrundsuppdraget i undervisningen som funnits under tidigare rektorns ledning, men av intervju med nuvarande rektorn framgår att hen haft begränsade möjligheter att följa upp aktuella prioriteringar eller målformuleringar

då hen tillträtt. Rektorn säger sig inte heller ha tagit del av resultat från tidigare år. Under höstterminen skedde visserligen uppföljning och analys av elevernas måluppfyllelse kopplad till undervisningen genom ett arbete med måluppfyllesekartor (MUK). Härigenom identifierades också utvecklingsbehov kopplade till elevernas måluppfyllelse och utifrån analysen vidtogs åtgärder i samarbete med elevhälsan i form av handlingsplaner i två årskurser. Arbetet med MUK avbröts dock under läsåret och inför vårterminen ersattes MUK av ett utvecklingsarbete med den ändrade läroplanen Lgr22. Personal berättar i samtliga intervjuer att arbetet med MUK utvecklade undervisningen och att kvaliteten på utvecklingsarbetet försämrades när MUK-samtalen upphörde. Vidare framgår att huvudmannens enkäter tillsammans med hälsosamtalen i årskurs 4 utgör underlag för uppföljning av elevernas upplevelse av undervisning samt av trygghet och studiero. Rektorn säger dock att underlaget inte har använts i ett strukturerat analysarbete på skolenhetsnivå, utan endast vid några tillfällen på gruppnivå då insatser gjorts. Uppföljning och analys av undervisningen har varit begränsad under vårterminen och det har exempelvis saknats en diskussion och en samstämmighet kring lärarens ansvar för elevens lärande. Rektorns planerade lektionsbesök har inte heller genomförts under läsåret.

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn i begränsad omfattning leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolenheten. Av inskickad dokumentation framgår att huvudmannens enkätresultat inte är uppdelade på kön vilket begränsar möjligheterna till analyser av skillnader mellan pojkars och flickors upplevelse av undervisning samt trygghet och studiero och därmed även möjligheterna för rektorn att kunna sätta in åtgärder vid behov. Såväl rektorn som samtlig personal och eleverna berättar att det inte finns ett strategiskt och långsiktigt arbete kring jämställdhet. Däremot berättar rektorn att det gjordes en analys av pojkars och flickors måluppfyllelse inom ramen för MUK-samtalen under höstterminen. Analysen visade dock inga skillnader i måluppfyllelse utifrån kön och det fanns enligt rektorn inte behov av någon särskild åtgärd. Vidare berättar rektorn och elevhälsan om ett pågående arbete med en reviderad likabehandlingsplan som skall presenteras för lärarna och träda i kraft kommande läsår. Enligt rektorn kommer planen att involvera betydelsen av kön för elevers förutsättningar i utbildningen och även i arbetet med trygghet och studiero.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn i begränsad omfattning leder och organiserar det pedagogiska arbetet vilket försvårar möjligheter till lärares samverkan och gemensamma arbets- och förhållningssätt på skolenheten. Vad gäller förutsättningar

för lärare att samverka framkommer i intervjuer med rektorn och lärare att systematiken med rutiner och processer som stöttar upp verksamheten behöver utvecklas. Rektorn berättar vidare att det inom skolenhetens nuvarande organisation finns begränsade möjligheter att följa upp om lärandet i kollegiet ger avtryck i undervisningen, men att det pågick ett aktivt kollegialt lärande under höstterminen inom ramen för MUK-samtalen som då gav avtryck i undervisningen och att planen är att prioritera dessa MUK-samtal kommande läsår. Av inkommen dokumentation samt intervjuer med samtlig personal och elever framgår vidare att flera lärare avslutat sina tjänster på skolenheten de senaste läsåren och att det även varit en personalomsättning inom elevhälsa och skolledning vilket påverkat verksamheten. Elevhälsan berättar att tryggheten bland såväl elever som lärare påverkas när det finns en otydlig ledning och en ovisshet i organisationen på grund av personalomsättning. Lärarna berättar att de upplever organisationen som otydlig bland annat eftersom rektorn inte varit tillgänglig. Elevhälsan och lärare berättar vidare att det finns behov av tydligare roller och kommunikation både mellan skolenheter inom rektorsområdet och inom skolenheten så att informationen om arbets- och förhållningssätt når ut till alla lärare och personal som behöver den. När det gäller möjligheten till stöd för obehöriga lärare framgår visserligen att det finns möjligheter till stöd från rektorn och elevhälsan samt lärarkollegor, men att obehöriga lärare inte ges ett kontinuerligt och strukturerat stöd eller får en planerad och noga övervägd introduktion på skolenheten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla uppföljningen av verksamheten i syfte att skapa en god grund för utveckling av undervisningen.
- Rektorn behöver leda och organisera det pedagogiska arbetet med ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i begränsad omfattning följer upp och analyserar verksamheten. Visserligen har ett arbete med MUK varit underlag för analys och åtgärder, men detta arbete har pausats under läsåret. Skolinspektionens granskning visar också att rektorns pedagogiska ledning är begränsad och att organisation och mötesstruktur är otydlig. Det finns begränsade förutsättningar för samverkan mellan lärare och för att skolans arbetssätt och förhållningssätt ska vara tydliga och tillämpas av lärarna på skolenheten.

Enligt 2 kap. 9-10 §§ skollagen har rektorn som pedagogisk ledare ett ansvar för att leda, samordna och utveckla utbildningen och besluta om sin enhets inre organisation. Vidare anges i 4 kap. 4-5 §§ skollagen att rektorn ansvarar för att utbildningen systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp, analyseras och utvecklas. Inriktningen för det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de nationella målen. Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete bör rektorn tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen, analysera om orsakerna framgår tydligt eller om ytterligare uppföljning eller utvärdering behöver genomföras, samt utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och därefter besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.¹ Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef över lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar uppföljningen av verksamheten i syfte att skapa en god grund för utveckling av undervisningen. En sådan uppföljning bör omfatta skolenhetens kunskapsresultat såväl som värdegrundsuppdraget i undervisningen. Resultaten behöver sättas i relation till undervisningens genomförande och de förutsättningar som har getts lärarna. En del i detta är att rektorn utvecklar former och metoder för att följa upp undervisningens genomförande. Detta kan ske genom strukturerade lektionsobservationer av rektorn eller av någon som rektorn utser och exempelvis ett fortsatt arbete med MUK där lärare utvecklar undervisningen med hjälp av strukturerade samtal utifrån undervisningens planering och utfall. Med utfall menas här de kunskapsresultat som uppnås och hur övriga läroplansmål uppfylls. Vidare bör rektorn besluta om former och strukturer för analysarbetet. Rektorn bör sammanställa relevanta underlag från de uppföljningar som görs och utifrån analys genomföra utvecklingsåtgärder samt fatta beslut om hur resurser ska fördelas för att möta skolans behov så att alla elever,

¹ Skolverket (2015): Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet, s. 31

² Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), 2.8 Rektorns ansvar

oavsett könstillhörighet, ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. Skolinspektionen rekommenderar också att rektorn skapar struktur för lärares samverkan, en struktur med både ramar och innehåll – med tydliga syften – utifrån skolans behov. Inom forskning framhålls att ett framgångsrikt skolledarskap kännetecknas av att rektorn skapar en funktionell och lärande organisation. Skolan behöver ha tydliga arbets- och förhållningssätt som är kända för all personal. Olika funktioner ska veta vilka uppdrag och mandat de har samt hur de kan samverka för att främja undervisningen och elevernas lärande och utveckling. Det behöver också finnas tydliga mötesstrukturer med innehåll som fokuserar på att förbättra undervisningspraktikerna för skolans undervisande lärare men också möjligheter för lärare och elevhälsa att samverka för att bäst utforma undervisningen så att den kommer alla elever tillgodo. Rektorn behöver också säkerställa att lärandet i kollegiet ger avtryck i undervisningen och att skolans arbets- och förhållningssätt tillämpas av lärarna.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) (tillämplig från och med 1 juli 2022), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5. Kursplaner. Tidigare Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11).

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att eleverna ges ett aktivt lärarstöd och att undervisningen i huvudsak är varierad och strukturerad med ett logiskt och sammanhängande flöde. Granskningen visar också att lärare uppmuntrar och motiverar eleverna i deras lärande och att undervisningen till innehåll och arbetssätt är anpassad till aktuell elevgrupp. Granskningen visar vidare att eleverna i huvudsak ges strategier och möjlighet till reflektion över sitt lärande, att elevernas synpunkter tas tillvara i undervisningen och att innehåll och arbetssätt utvärderas genom varierade metoder.

Målfokus, variation och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att eleverna ges ett aktivt lärarstöd och att undervisningen i huvudsak är varierad. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att arbetsformer växlar mellan helklass och arbete i grupp, par eller enskilt med olika uppgifter och att det även finns en balans mellan olika arbetssätt som genomgångar, diskussioner, praktiska övningar och dramatiseringar med rekvisita och rollspel. Vid de lektioner som Skolinspektionen observerat framkommer att lärare cirkulerar i klassrummet för att hjälpa eleverna att bibehålla engagemanget i arbetet med uppgifter genom att förklara på olika sätt, men även genom att lärare ger tydliga förklaringar till begrepp och instruktioner kring lektionens innehåll. Några elever berättar dock att de upplever en del lektioner som enformiga och att läraren exempelvis förklarar uppgifterna på samma sätt flera gånger.

Granskningen visar vidare att det finns en struktur på lektionerna med ett logiskt och sammanhängande flöde. Elever berättar att lärare oftast gör på samma sätt när de inleder och avslutar lektioner även om det finns en viss variation i arbetssätt mellan lärare. Det framgår av intervju med rektorn att lärare fått en introduktion till ett arbete med genrepedagogik och såväl elevhälsan som lärare berättar om en modell med sju frågor som lärare ställer till sig själva inför varje lektion om bland annat syfte och innehåll. Av lektionsobservationer samt intervjuer med elever och lärare framgår att de flesta lektioner har en liknande struktur, även om det enligt några lärare inte är uttalat hur lärarna ska arbeta med lektionsstruktur. Exempelvis berättar lärare att lektioner inleds med återkoppling till vad som gjordes förra lektionen, en beskrivning av vad lektionen ska innehålla samt att lektionen avslutas gemensamt med utvärdering och elevernas frågor.

Stimulans och utmaningar i undervisningen utifrån elevernas behov och förutsättningar

Granskningen visar att lärare uppmuntrar och motiverar eleverna i deras lärande. Av observationer och intervjuer framgår att lärare aktivt stärker elevernas självförtroende med uppmuntrande kommentarer och stimulerar eleverna genom att exempelvis använda humor och rekvisita. På flera av de lektioner som Skolinspektionen observerat ger lärare elever en klapp på axeln som stöd och vid flera tillfällen skrattar lärare och elever tillsammans. Lärare har höga förväntningar på eleverna och berättar att det är viktigt att bekräfta eleverna och sätta delmål som är rimliga för eleven att klara av. De berättar också att när eleverna vill prova något nytt eller ett eget sätt att lösa en uppgift så får de göra det och därefter frågar läraren hur det gick och vad det kan bero på.

Granskningen visar vidare att undervisningen till innehåll och arbetssätt i huvudsak är anpassad till aktuell elevgrupp så att den stimulerar och utmanar alla elever. Av såväl lektionsobservationer som intervjuer med lärare och elever framgår att elever arbetar med uppgifter som kan lösas på olika nivåer och med olika källor och mallar som utmanar eleverna att nå högre nivåer i uppgifterna. Lärare berättar vidare att lektionsstrukturen och aktiviteterna kan variera beroende på ämne och på elevgruppernas olika behov. Någon lärare berättar att en elevgrupp behöver mer struktur, rutiner och individuellt arbete med uppgifter medan andra elevgrupper använder fler grupparbeten och kamratrespons. Lärare berättar vidare att elever har olika behov och att vissa elever till exempel behöver se uppgiften medan andra behöver lyssna, att en del elever behöver ha en egen lapp med punkter på vad som ska göras istället för att det står på tavlan, för en del elever krävs det färre uppgifter och läraren berättar också att eleverna visar för varandra vad de ska göra. Lärare berättar vidare att de kan få stöd av elevhälsan angående anpassningar samt ger exempel på inläsningstjänst som ett bra verktyg. Även eleverna berättar att de har tillgång till en digital tjänst med stöd för stavning och att en del elever får lyssna på texter istället för att läsa.

Elevers delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande

Granskningen visar att eleverna i huvudsak ges strategier och möjlighet till reflektion över sitt lärande i undervisningen. Elever berättar visserligen att det varierar mellan lärare hur de undervisar, men att flera lärare ställer öppna frågor och låter eleverna reflektera och komma med olika förslag till svar som lärare sedan följer upp med motfrågor. Av intervju med lärare framgår vidare att lärare skapar utrymme för elevernas delaktighet i undervisningen på olika sätt, exempelvis genom att använda ett arbetssätt där elever ska ta hjälp av varandra och inte enbart fråga läraren direkt. Lärare berättar vidare att de har värdegrundsdiskussioner med övningar och att eleverna ofta diskuterar samhällsaktuella ämnen. Någon lärare ger som exempel att eleverna delar dokument med varandra när de skriver en uppgift tillsammans och att hen använder exit tickets, vilket även framgår av de lektioner som Skolinspektionen observerat. Elever berättar vidare att lärare återkopplar hur eleverna jobbat på lektionerna genom att skicka hem veckobrev och vid utvecklingssamtalen, medan lärare berättar att mycket av återkopplingen även sker under pågående lektionstid. Några elever berättar att lärare ibland frågar vad eleverna har lärt sig på en lektion och om målet är uppfyllt, men att lärare oftast enbart frågar eleverna om de tycker samarbetet gått bra eller om eleverna är nöjda med sina insatser.

Granskningen visar vidare att elevernas synpunkter tas tillvara i undervisningen och att innehåll och arbetssätt utvärderas genom varierade metoder. Såväl elever som lärare

berättar om klassrådet där undervisningen diskuteras, exempelvis hur eleverna ska genomföra redovisningar av uppgifter. Av lärarintervjuer framgår vidare att elevernas behov och önskemål används i planeringen av undervisningen och att eleverna vid uppstarten av ett avsnitt får berätta vad de kan sedan innan och vad de önskar lära sig, för att läraren sedan ska kunna utgå från detta i den pedagogiska planeringen.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) (tillämplig från och med 1 juli 2022), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar. Tidigare Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11).

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärare vidtar åtgärder för att skapa studiero men att det i begränsad omfattning finns ett samlat arbete på skolenheten med ett gemensamt förhållningssätt hos lärarna i arbetet med att skapa och upprätthålla en lugn studiemiljö. Granskningen visar vidare att det till viss del finns ett medvetet arbete för elevers trygghet men att det finns en otillräcklig organisation gällande det främjande och förebyggande arbetet med att skapa en trygg skola.

Studiero och lugn miljö

Granskningen visar att lärarna visserligen vidtar åtgärder för studiero, men att det saknas ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att främja en lugn studiemiljö på skolenheten. I intervjun med elevhälsan och av lektionsobservationer framgår att det finns ett riktat arbete i två årskurser för att förbättra studiero på lektionerna och att flera lärare använder sig av olika strategier som "walk and talks" och lugn musik eller nedräkning för att skapa lugn i klassrummet. Av intervjuer med elevhälsan, rektorn och lärare framgår dock att det förutom i de två årskurserna med riktade insatser även finns behov av insatser i övriga klasser och att lärarnas förhållningsätt i arbetet med att skapa studiero varierar mellan klassrummen. På några lektioner leder lärarnas

åtgärder för att skapa lugn endast till kortvarig effekt, berättar eleverna, och det framkommer att de upplever att det kan vara svårt att jobba på lektionerna eftersom det finns elever som stör deras koncentration genom att prata. Av intervju med elevhälsan och lärare framgår att det förs en diskussion på skolenheten kring hur studiero kan skapas, men att diskussionen främst sker informellt, exempelvis i korridoren eller i personalrummet. Det framgår även av intervju med lärare och elever att elever är delaktiga i arbetet med studiero genom att ordningsregler och studiero diskuteras på klassråden. En lärare berättar vidare att ordningsreglerna och diskussionen om studiero i klassen även behandlats på föräldramötet.

Arbete för trygghet

Granskningen visar att det till viss del pågår ett medvetet arbete för trygghet på skolan, men att det finns en otillräcklig organisation gällande detta arbete. Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att skolans trygghetsteam har arbetat med trygghetsvandringar, enkäter och kränkingsanmälningar. Elevhälsan berättar att trygghetsvandringarna under läsåret ersatts med "månadens fråga" kring trygghet och trivsel som eleverna diskuterar i klasserna med syftet att trygghetsarbetet ska ha kontinuitet och inte endast förekomma sporadiskt under läsåret. Vidare pågår ett arbete med checklistor för att skapa rutiner kring till exempel rastaktiviteter. Rektorn berättar att det pågår ett arbete med en likabehandlingsplan vilken ska implementeras till hösten och även ett arbete i enskilda klasser för att skapa trygghet. Både lärare och elevhälsa uttrycker dock i intervjuerna att de upplever att organisationen för att skapa trygghet är otillräcklig och att det saknas ett gemensamt förhållningssätt för att främja en trygg miljö. De berättar att några lärare i trygghetsteamet kommer att sluta och att det saknas en planering för hur deras arbete ska kunna fortsätta. Rektorn berättar att lärare i respektive elevgrupper har fått ta över ansvaret för trygghetsteamets arbete med kränkingsanmälningar fram till nästa läsår då ny personal ska ha anställts. Det framgår vidare av elevintervjuer att det finns vissa platser på skolgården som elever upplever som otrygga och att vuxna inte alltid ingriper vid konflikter. Elevhälsan berättar också att de i enkäter har identifierat att en del elever saknar en trygg vuxen vilket ökar otryggheten. Enligt elevhälsan har de rektors- och lärarbyten som skett gjort att det inte finns en kontinuitet i till exempel rastaktiviteter vilket skapar otrygghet och även eleverna berättar om negativa konsekvenser då rastaktiviteter blivit färre och endast har varit riktade till vissa årskurser.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med skolans personal utveckla gemensamma strategier och förhållningssätt i arbetet med att skapa trygghet och studiero på skolan.

Granskningen visar att lärarna visserligen vidtar åtgärder för att skapa studiero, men att det saknas ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att främja en lugn studiemiljö på skolenheten. Granskningen visar vidare att det finns en otillräcklig organisation gällande arbetet med att skapa en trygg skolmiljö för eleverna, även om det till viss del pågår ett medvetet arbete för trygghet på skolan.

Enligt 5 kap. 3-5 §§ skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med personalen arbetar för att skapa ett gemensamt förhållningssätt kring både trygghet och studiero. I detta arbete ingår att skapa en organisation som utifrån en fördjupad analys av nuläget utarbetar såväl främjande som förebyggande och åtgärdande strategier för en lugn och trygg lärandemiljö. Ett gemensamt förhållningssätt kan till exempel innebära att lärarna har en samsyn kring vilken ljudnivå som är acceptabel i klassrummet, hur lärarna kan främja en lugn lärandemiljö som inte enbart ger tillfällig effekt samt hur rasterna kan utformas så att eleverna känner sig trygga. Skolinspektionens erfarenheter är att olika lärare har olika förmåga att vara en tydlig ledare i klassrummet och om alla lärare efterlever de gemensamt fattade besluten så underlättar detta för de lärare som har svårare att skapa och upprätthålla studiero. Det är av vikt att även eleverna får möjlighet att medverka i framtagandet av strategier och att dessa kontinuerligt följs upp för att säkerställa att de ger önskvärd effekt.³

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

³ Skolinspektionen (2020): Skolans arbete med trygghet och studiero. En tematisk analys utifrån beslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning 2018-2019.

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) (tillämplig från och med 1 juli 2022), 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg. Tidigare Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11).

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn för strukturerade samtal med lärarna kring betyg och bedömning för att säkerställa likvärdiga bedömningar, men att rektorn i begränsad omfattning analyserar eventuella skillnader i omdömen och betyg mellan olika årskurser och ämnen eller mellan resultat på nationella prov och omdömen och slutbetyg. Granskningen visar även att rektorn ger begränsade förutsättningar för lärarna att samverka kring betyg och bedömning och att sambedömningen ofta sker på lärarnas initiativ.

Diskussion och analys av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn för strukturerade diskussioner med lärare för att synliggöra eventuella avvikelser i bedömning och betygssättning. Rektorn och lärarna berättar i intervjuerna att MUK-samtalen, vilka finns beskrivna under område 1, har utgjort en bra grund för analys av undervisningen och av de bedömningsformer som lärarna använder sig av. Samtalen har bland annat lett till diskussioner kring vilka bedömningsunderlag som kan användas utifrån elevers olika sätt att bäst visa sina förmågor. Rektorn berättar att det till exempel finns lärare som har ändrat sina examinationsformer efter MUK-samtalen så att formen bättre anpassas till elevernas behov. Av intervjun med rektorn framgår vidare att MUK-samtalen under våren ersatts av samtal kring den nya läroplanen, Lgr 22, i syfte att skapa en samstämmighet i kollegiet kring kunskapsinnehåll och bedömning.

Granskningen visar däremot att rektorn i dagsläget inte följer upp och analyserar resultat mellan olika ämnen och årskurser samt resultat på nationella prov i relation till omdömen och slutbetyg, i syfte att synliggöra eventuella avvikelser. Det framgår av intervjun att rektorn inte har tagit del av några kunskapsresultat från tidigare års elevgrupper, men att resultaten från till exempel årets nationella prov kommer att ligga till grund för en jämförande analys framöver.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn ger lärarna vissa förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Av lärarintervjuerna framkommer till exempel, som ovan nämnts, att lärarna upplever MUK-samtalen som givande och att samtalen har bidragit till att synliggöra den egna bedömningen. Någon lärare uttrycker även att arbetet med att implementera Lgr22 skapar likvärdighet. Lärarna berättar vidare att de på eget initiativ sambedömer prov och att de samverkar med andra lärare i samma ämne i kommunen när de är ensamma i sitt ämne. Lärarna har även haft en fortbildningsinsats om bedömning och betygssättning samt använder sig av Skolverkets bedömningsstöd och olika moduler för betyg och bedömning. Rektorn berättar vidare att hen upplever att det varit en utmaning att hitta ämnesbehöriga lärare inför de nationella proven men att sambedömning sker utifrån de förutsättningar som finns inom organisationen. Vid en kommande studiedag ska lärarna också arbeta med sambedömning av nationella prov tillsammans med lärarna på en annan skolenhet i kommunen. I intervjuerna med rektorn och lärarna framkommer dock att lärarnas förutsättningar inte är tillräckliga. Lärare berättar att det saknas tid för att de regelbundet ska kunna samverka med varandra när de gör sina bedömningar och lärare berättar vidare att de initiativ som tas till samverkan ofta tas av lärare själva och sker spontant i korridorerna i stället för organiserat.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera eventuella skillnader och avvikelser i omdömen och betyg för att säkerställa likvärdig betygssättning.
- Rektorn behöver ge lärarna ytterligare förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg genom regelbunden sambedömning med kollegor.

Granskningen visar att rektorn visserligen har fört strukturerade samtal med lärarna kring eventuella skillnader i betyg och bedömning och ser till att lärarna använder olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Däremot gör rektorn i dagsläget inga analyser av eventuella skillnader i omdömen och betyg mellan årskurser, ämnen och i förhållande till nationella prov och det finns begränsade förutsättningar för lärarna att regelbundet samverka med varandra när de gör sina bedömningar. Samverkan i form av sambedömning sker istället på lärarnas egna initiativ i mån av tid. Utan en analys av avvikelser i betygssättningen och regelbunden samverkan riskerar bedömningar och betyg att bli mindre likvärdiga.

Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildning inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. Det framgår även av läroplanen att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och att skolans resultat följs upp och utvärderas mot kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.⁴

Av Skolverkets allmänna råd framgår att betyg bland annat används för att följa elevers kunskapsutveckling, för urval till fortsatta studier och i utvärderingssyfte, och att det därför är viktigt att betygen upplevs som rättvisande och likvärdiga. Även omdömen används i syfte att följa elevens kunskapsutveckling och i utvärderingssyfte. De rekommendationer som ges i Skolverkets allmänna råd kan därför, enligt Skolinspektionens uppfattning, användas även i arbetet med omdömen. Enligt Skolverkets allmänna råd har rektorn en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Det kan även innebära att på skolenheten enas om former för dokumentation. Vid behov kan huvudmannen behöva bistå med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa olika mötesplatser, såväl fysiska som digitala.⁵

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn följer upp och analyserar eventuella skillnader i betyg och omdömen i olika ämnen och årskurser samt mellan resultat på nationella ämnesprov och betyg och omdömen för att säkerställa likvärdigheten i lärarnas bedömningar. Skolinspektionen rekommenderar vidare att rektorn ger samtliga lärare förutsättningar att kvalitetssäkra omdömen och betyg genom samedömning. I detta ingår att lärare får tid och möjlighet att regelbundet och tillsammans med kollegor diskutera till exempel hur de kan bedöma olika examinationsuppgifter och hur de nationella proven kan användas som underlag vid

⁴ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), 2.7 Bedömning och betyg samt 2.8 Rektorns ansvar

⁵ Skolverket (2022). Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning.

betygssättningen. Målet ska vara att de bedömningar som lärarna gör är rättvisande och likvärdiga. Arbetet med att utveckla rektorns analys av betyg och lärares förutsättningar för samverkan kring bedömning kan med fördel samordnas med arbetet med de utvecklingsområden som beskrivs under område 1.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Måns Holmstedt

Föredragande

Signerat av: Måns Holmstedt

I handläggningen av ärendet har även utredare Cecilia Halldén medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fem lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 26 april 2022 och den 29 april 2022. Besöket genomfördes av Måns Holmstedt och Cecilia Halldén.

Sövestads skola är en F-6 skola i Ystads kommun och ingår i område Väster tillsammans med Svarteskolan och Hedeskoga skola. På Sövestads skola går 129 elever från årskurs 2 till årskurs 6.